

Arbeiðsloysi fylgjan av neyðugum tiltøkum

— sum mugu og skulu setast í verk til tess
at bota um búskapin í Føroyum sigur Ráð-
gevandi Nevndin viðvíkjandi Føroyum

Tað verður ikki við at veida meira, at Føroyar tey komandi árin
fáa búskapin aftur á rættkjøl. Tvørturímóti eru grunnarnir á
Føroyaleiðini so nógv troysttir, at summir fiskastovnar eru hött-
ir.

Hjá Føroyum ræður um at minka um útflutningin og tær al-
mennu iløgurnar. At halda fram við at stuðla fiskivinnuni sum
nú er skeivur politikkur. Studulin má leggjast um, men tað fær
avleiðingar fyri tey, ið hava gjørt iløgur, og haraftrat verður
minni arbeiði, sigur ráðgevandi nevndin viðvíkjandi Føroyum
um búskaparligu gongdina í Føroyum í fjør.

Á tveimum økjum heldur nevndin, at Føroyar kunnu viðka
framleiðsluna, tað er við alingini og við at góðska vørurnar
meira, áðrenn tær verða útfluttar.

Hallið á handilsjavnvágini hækkaði í fjør úr 450 upp í 800 mió.
krónur. Tað er mest figgjað við privatari lántøku. Um ársskiftið
var uttanlandsskuldin góðar 3,1 mia. krónur, og tað er næstan
tað tvífalda av samlaða útflutninginum. Hallið verður óivað
lika stórt í ár, um fiskaprisirnir ikki hækka.

Frágreiðingin hjá nevndini, sum kom hósdeginn, er soljóðandi:

»De økonomiske forhold
på Færøerne har som i de
foregående år i 1984 været
præget af et meget højt
aktivitetsniveau.

Fiskeriet har været
stort — lidt højere end i
1983. Fangstmængderne
er dog ikke steget så
meget som fiskeriindsat-
sen er forøget, og der er
sket en forskydning fra
fangst af torsk og kuller
til sej. Priserne, der er
opnået ved eksport, har
været stagnerende.

Aktiviteten på land har
været kraftig: Såvel i
fiskefiletfabrikkerne som
på skibsværfterne har
kapacitetsudnyttelsen væ-
ret høj. De private inves-
teringer på land — her-
under boligbygget — har
fortsat ligget på et højt
niveau, og de offentlige
investeringer har vist
stigning fra det i forvejen
høje niveau i 1983 til 1984.
Det må derfor formodes,
at beskæftigelsesom-
fanget er steget fra 1983
til 1984 og at arbejds-
løsheden har været forsvin-
dende.

Forbrugsudviklingen
sammenholdt med udvik-
lingen i priser og lønner
tyder på et stigende

beskæftigelsesomfang.

Forbruget målt i faste
priser synes at være
steget med mindst 4 pct.,
medens lønningerne om-
trent har holdt trit med
priserne, som er steget
med 7 pct. Såvel priser
som lønninger er således
steget lidt mere end i Dan-
mark. Da reallønnen ikke
er steget, må forbrugs-
stigningen skyldes dels en sti-
gende beskæftigelse dels
voksende indkomster i
fiskeriet samt måske hos
selvstændige erhvervsdriv-
ende udenfor fiskerier-
hvervet. Det offentlige
subsidier til fiskerierhver-
vet er steget fra 1983 til
1984 med op imod 150
mill. kr., og der er påny i
1984 udgået en kraftig
ekspansiv effekt fra de
offentlige finanser. Penge-
institutternes udlån er
steget med godt 21 pct. i
forhold til 1983, men ind-
lånene er steget lige så
meget, og likviditeten er
fortsat god.

Investeringerne i skibe
— såvel fiskeskibe som
fragt- og passagerskibe —
beløb sig i 1984 til ca. 950
mill. kr. mod ca. 700 mill.
kr. i 1983 og omkring 100
mill. kr. i hvert af de to

foregående år.

Den samlede virkning
på den færøske betalings-
balance af denne forbrugs-
og investeringseks-
pansion har været en vold-
som forøgelse af under-
skuddet, som i 1984 beløb
sig til knap 800 mill. kr.
mod godt 450 mill. kr. i
1983. Handelsbalancen er
forringet med mere end
400 mill. kr., og selv når
der bortses fra stigningen
fra 1983 til 1984 i impor-
ten af skibe, er der tale om
en forringelse af handels-
balancen med ca. 200 mill.
kr. Derimod er der en for-
bedring af tjenestebalan-
cen, der i 1983 var belastet
af ekstraordinært store
udgifter til reparation og
ombygning af fiskeskibe
på danske og udenlandske
værfter. Renteudgifterne
er steget med 30 mill. kr.,
og overførslerne fra
Danmark er forøget med
75 mill. kr. og udgjorde i
1984 godt 700 mill. kr.

Underskuddet på betalings-
balancen er navnlig
finansieret ved privat lån-
optagelse. Færøernes
nettogæld til udlandet
androg ved udgangen af
1984 godt 3100 mill. kr.
svarende til ca. 62 pct. af

Ein máti at økja um útflutningin er at gera meira við at góðska okkara vørur

bruttonationalproduktet
eller knap det dobbelte af
Færøernes samlede årlige
eksport.

For 1985 forventes der
et underskud på betalings-
balancen af måske samme
størrelsesorden som for
1984. Bytteforholdet i
udenrigshandelen, som
faldt med ca. 6 pct. fra
1983 til 1984, vil måske
kunne forbedres noget i
1985, såfremt forventnin-
gerne om stigende fiske-
priser indfries. Men der
forventes ikke en stigning
i fangsterne, uanset at
fiskeriindsatsen påregnes
fortsat at stige som følge
af tilgangen af nye skibe
og ombygningen af gamle
skibe. Og rentebyrden vil
vokse, så længe gældsæt-
ningen til udlandet fort-
sætter.

For at bringe denne
gældsætning til ophør er
det nødvendigt at opnå en
forbedring af betalings-
balancen med ca. 800 mill.
kr. Dette vil kunne ske
enten ved en forøgelse af
eksporten og/eller ved at
begrænse importen
gennem en reduktion af
forbruget og investerin-
gerne.

Den første udvej er i det
omfang, den er praktisa-
bel naturligvis langt at
foretrække. Det fore-
kommer imidlertid højt

usandsynligt, at den nød-
vendige balance vil kunne
tilvejebringes alene ad
denne vej. Fiskemulig-
hederne udenfor Færo-
området må således anses
for begrænsede af de fiske-
riaftaler, som Færøerne
indgår med andre lande,
og balancen i de eksis-
terende aftaler er afgjort
allerede til fordel for
Færøerne. Hvad fiskeriet
på Færo-området angår,
har det gennem de sidste
år været så stort, at de
fremtidige fiskemulig-
heder er truet. En be-
grænsning og regulering
for at tilvejebringe mulig-
heder for et rationelt og
samfundsøkonomisk mere
optimalt fiskeri.

Den gennem de sidste
mange år førte subsidie-
politik i forbindelse med
det forhold, at de direkte
reguleringer af fiskeriet
enten har været util-
strækkelige eller ikke er
blevet overholdt, er årsag
til denne udvikling. Subsidi-
erne — samt forventnin-
gerne om, at disse vil blive
opretholdt — har gjort in-
vesteringer i fiskeskibe
privatøkonomisk rentable.
Dette har ført til en øget
fiskeriindsats og opret-
tholdelsen af et fangst-
niveau, som truer de frem-
tidige fiskemuligheder.
Samtidig bliver der flere

fiskeskibe om at fange om-
trent den samme mængde
fisk, hvad der fører til en
forringelse af rentabili-
teten. Kravene om subsi-
dier vil herved forstærkes.
Der er tale om en ond
cirkel, som er vanskelig at
bryde, bl.a. fordi en ænd-
ret politik i en overgangs-
periode på nogle år vil
medføre en begrænsning
af fiskeriet, men også
fordi det næppe kan
undgå, at de, der i de
sidste år har investeret i
fiskeskibe, vil lide tab. En
fortsættelse af den nu-
værende politik vil imid-
lertid kun føre til en ud-
sættelse af problemernes
løsning. Og problemernes
omfang vil samtidig føre-
ges.

Subsidiepolitikens ud-
formning er i øvrigt under
alle omstændigheder u-
hensigtsmæssig. Det fæ-
røske fiskeriråd har —
som nærmere omtalt i rap-
portens kapitel 2 — i sin
beretning af februar 1985
stillet en række forslag til
ændringer i subsidiepoli-
tikken og regulering af
fiskeriet med henblik på
at opnå en bedre pleje af
fiskebestanden og en
højere kvalitet af fangs-
terne.

Selv om de nødvendige
påtærgende ændringer i
Framhald á síðu 4